

Kielentutkijoilla omistunut kenttäretki

Helmingin yliopiston suomen kielen ja pohjoismaisen kielen opiskelijoita pääsi syksyllä 2015 tutustumaan loviisalaiseen nimestöön ja muuhun kielenkäyttöön. Loviisassa opiskelijat keräsivät kenttäretkiä aiheistoja omaan tutkimukseensa, joka esitettiin Nimet ja kielen kentällä -kurssilla myöhemmin syksyllä. Osa opiskelijoista hyödyntää keräämäänsä aiheistoa myöhemmin myös opinnäytteissään. Kerätty aiheisto tallennettiin Svenska litteratursällskapetin arkistoon.

Aihekerjo oli laaja aina kirjoitusta nuorten suhtautumiseen sukunimenvaihtamien avoliitossa. Aiheistonkeräys omistui erittäin hyvin, ja loviisalaiset ottivat tutkijat avoimesti ja lämpimästi vastaan.

Mitä kaikkea opiskelijat sitten tutkivat? Seuraavassa käydään aiheita tarkemmin läpi.

Laura Anttoia tutki lasten nimenämissä kaksoittelaisia, suomea ja ruotsia käytävissä, perheissä. Anttoia haastatteli seitseniää vanhemppaa, joiden lapset olivat syntyneet vuosina 1997–2015.

Selken nimevaihtamaan vaikuttanut tekijä on nimen käytännöllisyys ja helppous, erityisesti ensinnimen kohdalla. Vanhemmat arvostivat esimerkiksi sitä, että nimi on *Mynt*, eikä sitä kehitetä *lempi-nimeä*. Toinen tärkeä seikka on nimen sopiminen molempiin kielihin. Esimerkiksi nimet *Anna* ja *Lotta* on annettu lapsille siksi, että ne lausutaan sekä suomen että ruotsin kielellä samalla tavalla. Osa vanhemmista on antanut myös suvussa kulkeven nimen. Nimessä on toisinaan huomioitu myös etun ja sukunimen muodostama kokonaisuus, ja jotkut vanhemmat ovat halunneet, että koko nimessä näkyisi sekä suomen että ruotsin kieliä lähän noista kaikkia he näkee, että me ollaan kaksoittelisiä. Aiheiston lapsista 11 oli sekakielinen nimi, yhdeksällä täysin ruotsinkielinen ja yhdellä äänsin suomenkielinen.

Lasse Heinonen tutki nuorten suhtautumista sukunimenvaihtaan avoliitossa. Heinonen haastatteli 27 loviisalaista nuorta ja ker-

toihti heidän asenteitaan nimevaihtamaan sekä suhtautumistaan perinteisiin. Selvästi suurin osa nuorista, 24, pitäisi mielellään oman sukunimensä avoliitossa. Nuoret perustelivat oman nimensä säilyttämistä esimerkiksi nimen ja identiteetin yhteydellä. Kuitenkin selvästi yli puolet olisi joissakin olosuhteissa valmis ottamaan myös puolisoon sukunimen. Pojat olivat tyttäriä useammin valmiita ottamaan puolisoon sukunimen. Kaiksoisnimen olisi valmis ottamaan kahdeksan nuorta, ja kokonaan uuden sukunimen seissensä nuorta.

Suurin osa nuorista olisi siis halukas pitämään oman sukunimensä avoliitossa. Heinonen mainitsi todennäköiseksi syiksi sen, että nuoret eivät pitänee perinteitä kovin tärkeinä. Samaa hän esittää syiksi sille, että monet pojat olisivat halukkaita vaihtamaan sukunimensä avoliitossa, vaikka perinteisesti mies onkin pitänyt oman nimensä.

Kalle Lukka tutki sinutteleu- ja teitittelyä. Lukka haastatteli pienryhmissä noin 6070-vuotiaita loviisalaisia ja selvitti, minäkäläisiä kokemuksia heillä on puhutteleusta ja erityisesti suomen ja ruotsin kielin puhutteleujen eroista ja samankaltaisuuskäsitteistä. Lukka tarkastelee haastatteluväen asennoitumista puhutteleu ja heidän omia kokemuksiaan sinutteleusta ja teitittelystä erillisissä tilanteissa.

Pauliina Oinonen tutki kirjoilua ja suomen- ja ruotsinkielisten kirjojen käyttöä. Oinonen haastatteli eri-ikäisiä henkilöitä heidän suhtautumisestaan kirjoiluun ja heidän omasta kirjoilusta. Haastattelujärjestelmä oli yhteensä 12, ja he olivat iältään 17/6-vuotiaita.

Kaikkille Oinosen haastatteluille oli yhteistä se, että heidän mukaansa kaikki saavat kirjoilla ja heidän omasta kirjoilusta. Haastattelujärjestelmä oli yhteensä 12, ja he olivat iältään 17/6-vuotiaita.

Teena Seura-haastatteli nuoria, jotka saattaisivat sanoa, että ne ovat vain tuommoisia pinasominen luhtaitaan ja tuulimylly. Okei, joku saattaisi sanoa, että ne ovat vain tuommoisia pinasominen luhtaitaan ja tuulimylly. Okei, joku saattaisi sanoa, että ne ovat vain tuommoisia pinasominen luhtaitaan ja tuulimylly. Okei, joku saattaisi sanoa, että ne ovat vain tuommoisia pinasominen luhtaitaan ja tuulimylly.

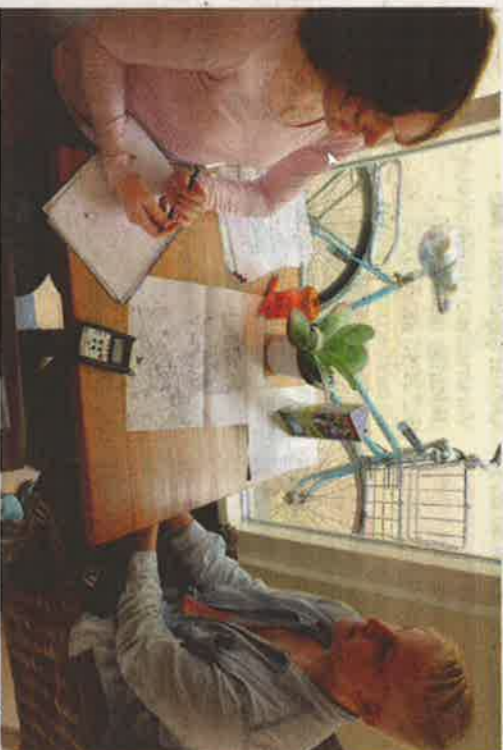
Teena Seura-haastatteli nuoria, jotka saattaisivat sanoa, että ne ovat vain tuommoisia pinasominen luhtaitaan ja tuulimylly. Okei, joku saattaisi sanoa, että ne ovat vain tuommoisia pinasominen luhtaitaan ja tuulimylly. Okei, joku saattaisi sanoa, että ne ovat vain tuommoisia pinasominen luhtaitaan ja tuulimylly.

tunnen kirjoiluun oli vaparempaa. Nuoremmat haastattelivat mainitsivat vanhempiensa kommentoivan heidän kirjoiluaan vain, jos he kirjoilevat paljon tai lasten kuulen. Eräs nuori kommentoi: "Min mamma har sagt åt mig [...] att hon tycker att [...] en av de fulaste sakerna en flicka kan göra är att säga vitt, men det är ganska så därefter för att hon säger ordet självt." Monet mainitsivat suomenkieliset kirjo sanat ruotsinkielisiä vahvempina, minkä he itse uskoivat johtuvan siitä, että he käyttävät ruotsinkielisiä kirjo sanoja enemmän. Vanhemmat haastattelivat pitivät lisäksi useampia kirjo sanoja vahvempina kuin nuoremmat.

Eija Paananen ja **Armi Ruoho** tutkivat Loviisan paikannimiä. Ruoho keskittyi nuorten loviisalaisen käyttämiin paikannimiin. Hän selvitti, kuninka nuoret puhuvat kotiseutuistaan, ja tutki sekä virallisten että epävirallisten paikannimien käyttöä. Paananen tutki epävirallisia paikannimiä ja haastatteli yhdeksää eri-ikäistä loviisalaista. Monet käytyvät nimet ovat samoja eri ikäryhmissä. Tällaisia ovat esimerkiksi *Hamina* (Predikshamn), *Nedre stan*, *Garnla stan*, *Nystran* ja *Tranbrunnen* (Tranbrunnsparken). Joitakin eroja kuitenkin oli. Niminä *Anckare*, *Bihtu*, *Bussis*, *Garnri* ja *Radonkilla* käytävät vanhemmat haastattelivat ja niminä *Gene*, *Gymni*, *Högis*, *Kvarn* ja *Troneria* nuoremmat haastattelivat. Äidinkielenään ruotsinkieliset käyttivät ymmärrettävästi selvästi enemmän ruotsinkielisiä paikannimiä. Suomenkielisiä esiin tulleet nimet olivat *Hamina*, *Hesa*, *Kone*, *Krupubacka*, *Punakabel*, *Purvala* ja *Tala* sekä jokin pienten liikkeiden nimet.

Margarna Lehto tutki Loviisan alueen peltojen nimiä ja nimen käyttöä. Suomen liityessä Euroopan Unioniin vuonna 1995 viljelijöiden tuli nimeä peltonsa pelto-kisteriä varten. Lehto haastatteli 18 henkilöä 13-sia eri tilalla Isänsästä. Ruotsinpyhättä ja Lijendahlia, jotka kaikki kuuluivat nykyisin Loviisaan. Haastatteluvästä kuusi oli naisia ja kaksoitajaisia miehiä.

Suorastaan on pakko käydä silloin tällöin kurkkaamassa, joko Vaak-sanheimojen perhe on muuttanut melle. Samanlaisia ajatusten polkua lähte viemään myös tuulimylly. Sehän vie ajatuksen oitis Hollantiin, tuulimyllyjen maahan. Pian onkin jo pakko tutkia tulpapaanimatkaa Alan-komahin. Ulkoileluhin kuuluvat myös viime kesän autoreissun tuliaisina tuodut muoviset sammakot ja haikarapöytä. Kevyällä oli laitettu roskiin häälähäksi saadut ja kolmekymmentä vuotia pihalla päyvästänet puutarhatorit. Niiden tilalle tuottiin reissusta velkää sammakkopari, joka sai istuma-paikaksen suihkulahteksi ylennevin sinisen soutuveneen keskittuhdon. Haikara puolestaan vartioi jatkossa turvekattorin puuiliterin katolla. Niin se muistuttaa metsä autonmatkamme kuvauskohde-

HAASTATTELU. Armi Ruoho haastatteli Elmeri Purasta loviisalaisista paikannimistä. ARKISTOKUVA: MARTTA TRAVUORI

ty eri tavoin.

Martta Luhtala tutki Loviisan alueen vanhinta paikannimistöä. Mukaan oli 22 keskeistä paikannimeä, joiden taustat Luhtala selvitti ja lisäksi haastatteli loviisalaisia heidän näkemyksiään paikannimisistä ja niiden historasta. Nimet ovat *Loviisa*, *Lovisa*, *Perna*, *Pernajä*, *Pusäli*, *Mäntiäinen*, *Märlax*, *Hopjärvi*, *Hopomäsk*, *Ahtinkyä*, *Antby*, *Härpe*, *Härkä-pää*, *Kanjalaiskyä*, *Karelarbyn*, *Tauosby*, *KuninkaanKyä*, *Kungsöble*, *Sikkala*, *Liljendal*, *Sarvilax* ja *Sarvilahni*. Haastatteluvä oli kahdeksan, joista viisi oli suomenkielisiä ja kolme ruotsinkielisiä.

Useimmat haastattelivat mielitävä *Loviisan* alueen vanhimman asutun ruotsinkieliseksi. Tutkimuksessa on kuitenkin selvinnyt, että alueen varhaisimmat paikannimet antavat viitteitä ruotsalais-aikea edeltäneestä suomalaisasutuksesta.

Kenttäretki ja aiheistonkerro onnistunut *Loviisassa* hyvin, ja opiskelijat olivat yhtytävissä saamaan sa aiheistoon. Kerätty aiheiston pohjalta tehtyjä tutkimuksia esittämään Almintalossa *Loviisassa* tiittaina 15.3. kello 17–19. Paikalla on paitsi tutkimusta tehneitä opiskelijoja myös muita *Loviisan* kenttäretkelle osallistuneita tutkijoita.

Laura Anttoia

RINA

Lelut

Lelut taidetaan mielittää lasten puuhiksi. Lapsethan leikkivät leluilla ja leikki on lasten työtä. Aikuisten pitäisi siis puuhata työkaluilla sitä "otkeaa työtä", eiko niin? Yhtäaapa olla ajastaan jäänyt ajatus tuokin.

Jo jonkin aikaa on tunnustettu, että miehillä täytyy olla leluja. Mopojat, moottoripyöriä, korjattavia autoja, moottorivenettä, traktoreita... Asia on saatettu esittää viinosen silhen tapaan, että "miehet nyt ovat ikuisia pikku-pojikia ja tarvitsavat leluja". Sivuseikka sitten on se, että talon naisväkkin saa ehkä jossain kohtaa ilotta miehen lelujen ansiosia. Kunnostettu luomentuokstin helpottaa emäntävienkin lumioitää, kokoon raplat-

tu päätäajettava ruohonleikkuri sästää monta askelta nurmikollekkuu-urakalla.

Teen sensaatiomaisen tunnustuksen ja kerron, että naistilakin voi olla leluja. Minullakin on peräti ulkoiletu ja sisälelut erikseen.

Ulkoiletukseni lasken pikkuruisten luhtaitaan ja tuulimylly. Okei, joku saattaisi sanoa, että ne ovat vain tuommoisia pinasominen luhtaitaan ja tuulimylly. Okei, joku saattaisi sanoa, että ne ovat vain tuommoisia pinasominen luhtaitaan ja tuulimylly. Okei, joku saattaisi sanoa, että ne ovat vain tuommoisia pinasominen luhtaitaan ja tuulimylly.

ta, eli haikarosta.

Tupaleluni ovat enemmän elektroneisia. En uskalla pelata tietokoneella saati kännkyllä mitään, koska olen niin kova koukauttamaan. Kerran olen koukauttanut Tetrixeen, toisen kerran *Sanajahn*. Molemmat koukauttanut, paitsi hermostuttavat itseäni ja perhettä, myös rikkoivat kännkän näppäinistön. Juu ei pelaamista millään harvella minulle!

Minun elektroniset laitteeni ovat punaisia kodinkoneita. Leluisi nelasketaan siksi, että niitä hankittaessa ei ole ajateltu niinkään käyttöominaisuuksia kuin värtä ja hauskautta. Viimeisin tupalelutan-kintani oli punainen elektroninen moppi. Se kulkee vailla suunnitelmaa ja päämäärää ristitiin rastiin sinä tiassa, johon se on laitettu kulkeamaan. Kulkeessaan se kerää pohjansa tarrattuu pölyhiinaan

pöyvä. Järjestelmällisyyden puutteeten vuoksi laite ei korvaa huolekasita imuroijaa, mutta kylä se on tämän talon emäntää ketterämpi sohvan alla piipahtaja.

Kun haimme keskuimme kanssa eräänä kesäisenä aamupäivänä pihaleluani luhtaitaa Heinoasta, kysyi keskuimme: "Äiti, onks tässä mitään järkeä, ajaa nyt tämän oinon mtkka ja maksaa-kin vielä?" Vastasin, että on scentään ihanaa, kun aina kaikessa ei tarvitse niin järkeä ollaakaan. Terveiset scdälle, joka ulkomaisen ketjun kaupassa elektronista moppia ostassasi koetti todistella, tähän tapaan: "Ei se voi olla hyvä, kun ei edes maksa tuon enemppää!" Tarviseeko sen nyt niin hyväkään olla-kunhan on hauskaa!